

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av ett centralorgan för civilanställningsverksamheten vid försvarsväsendet m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström, anför:

Av Kungl. Maj:t den 12 januari 1934 tillkallade sakkunniga för utredning angående vissa civilanställningsfrågor (de s. k. *civilanställningssakkunniga*) hava i skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 5 februari 1934 framlagt vissa förslag i syfte att befrämja civilanställningen, gående ut bland

Bihang till riksdagens protokoll 1934. 1 saml. Nr 203.

428 34 1

annat på inrättande av ett för hela försvarsväsendet gemensamt centralt organ för handhavande av civilanställningsfrågor m. m.

Innan jag går att närmare redogöra för de framlagda förslagen, skall jag tillåta mig att i korthet beröra de anordningar, som f. n. äro till finnas för civilanställningens tillgodoseende.

Sedan ett par år tillbaka finnas vid truppförbanden särskilda organ inrättade för handläggande av ärenden av hithörande art. Sålunda bemyndigade Kungl. Maj:t genom särskilda brev den 24 september 1931 truppförbandschef (motsvarande chef) att utse lämplig befattningshavare vid truppförbandet att fullgöra vissa närmare angivna åligganden i avseende å civilanställning för manskap i samband med avgången ur tjänst. Samtidigt ställde Kungl. Maj:t från respektive anslag till extra utgifter vissa belopp till förfogande (för armén 12,000 kronor, för marinen 6,700 kronor och för flygvapnet 500 kronor) för bestridande av uppkommande utgifter av expensers natur, som stode i samband med åtgärder för civilanställning av avskedad manskap. Berörda bemyndigande har vid olika truppförband utnyttjats på olika sätt. På åtskilliga håll hava sålunda anordnats kommissioner vid truppförbanden, bestående av exempelvis en officer, en underofficer och ett underbefäl. I andra fall har allenast en person fått i uppdrag att sköta ifrågasvarande åligganden.

Genom beslut den 22 juni 1932 medgav Kungl. Maj:t, att en särskild civilanställningskommission finge anordnas gemensamt för de till Stockholm med omnejd förlagda truppförbanden, inberäknat Stockholms örlogsstation, andra flygkåren och truppförbanden i Vaxholm. Denna kommission består av två officerare, en från armén och en från marinen, samt en underofficer på övergångsstat, vilken är expeditiönsföreståndare, sekreterare och redogörare. Därjämte finnes ett underbefäl beordrat som skrivbiträde. Till bestridande av lokalhyra och med verksamheten förenade expensutgifter ställdes ett belopp av 6,120 kronor till förfogande från olika anslag under de särskilda försvarsgrenarna.

Jämväl för tiden intill innevarande budgetårs utgång hava medel ställts till förfogande för expenser m. m. såväl åt de särskilda civilanställningsorganen vid truppförbanden som åt den nyssnämnda civilanställningskommissionen för truppförbanden i Stockholm med omnejd.

De sakkunniga hava i sin förberörda skrivelse framhållit, att genom de nämnda redan befintliga civilanställningsorganen utan tvivel en hel del uträttats för det syftemål, de äro avsedda att tjäna. Utfallet av organens verksamhet vore dock tämligen ojämnt. Det i vissa fall rätt klena resultatet syntes främst få tillskrivas omständigheter av organisatorisk art. Sålunda kunde svårligen med nuvarande organisation åstadkommas en korrespondens mellan de särskilda civilanställningsorganen, varigenom önskvärd utjämning av de platssökande till ur arbetslöshetssynpunkt mindre svåra trakter av landet skulle underlättas. Vidare kunde de lokala organen knappast tänkas vart för sig kunna i någon högre grad hålla kännning med de centrala eller eljest offentliga myndigheter, vilka på ett eller annat sätt borde engageras

för civilianställningsfrågans förande framåt. Uppehållandet av en dylik korrespondens med myndigheterna måste, framhålla de sakkunniga, anses vara av så mycket större betydelse, om man ansåge sig tvungen avstå från det på en del håll framställda kravet på företrädesrätt till vissa befattningar i statens tjänst.

De sakkunniga funne det för sin del ofrånkomligt att inrätta ett mera centralt organ med huvudsaklig uppgift att, i samarbete med de lokala organen, handhava det viktiga avsnitt av civilianställningsspörsmålet, som hänförde sig till förmedlingsverksamheten. Det sålunda enligt de sakkunnigas mening erforderliga centrala civilianställningsorganet, som borde lyda direkt under försvarsdepartementet och få som sin främsta uppgift att utöva ledningen av den för hela landet gemensamma civilianställningsverksamheten, borde i sådant hänseende åligga

att genom allmän upplysningsverksamhet sprida kännedom om civilianställningen, dess ändamål och dess möjligheter att tillgodose såväl arbetsgivarnas som det fast anställda manskapets intressen, samt att i övrigt tillhandagå med upplysningar i hithörande frågor,

att träda i förbindelse med myndigheter och arbetsgivare och med dem söka träffa överenskommelse angående beredande av civilianställning åt avskedad manskap,

att emottaga uppgifter om lediga befattningar och vidarebefordra dessa uppgifter till de lokala civilianställningsorganen jämte uppgifter om de med befattningarna förenade förmånerna och sättet för deras sökande,

att införskaffa uppgifter om fordringarna för vinnande av olika anställningar och för inträde i olika skolor och utbildningskurser, samt sammanställa dessa uppgifter och utsända desamma till de lokala civilianställningskommissionerna,

att utarbeta och utsända program m. m. för sådan frivillig studieverksamhet bland krigsmaktens fast anställda manskap, som kunde bereda ökade möjligheter för civilianställning,

att i övrigt underlätta de lokala civilianställningsorganens verksamhet, samt

att med uppmärksamhet följa alla de förhållanden, som kunde vara ägnade att befordra civilianställningen och att i samma syfte avgiva de förslag och framställningar, som kunde erfordras.

Allt arbete inom den centrala kommissionen borde bedrivas så, att samverkan ägde rum med den offentliga arbetsförmedlingen, med socialstyrelsen och med de övriga myndigheter och organ, som bedreve likartad verksamhet.

De sakkunniga framhålla vidare, att ehuru det nuvarande rekryteringsättet i princip borde lämnas orubbat, det emellertid syntes lämpligt och praktiskt, att det föreslagna centralorganets sakkunskap och organisationsapparat ställdes till förfogande jämväl för rekryteringens underlättande och förbilligande. Därutinnan skulle det huvudsakligen åligga detsamma att verka för spridande av mera allmän kännedom om rekryterings- och tjänstgöringsförhållandena vid försvarsväsendet, exempelvis genom utarbetande

och spridande av broschyrer, föredrag och annan upplysningsverksamhet. Vidare skulle centralorganet i mån av behov bistå de lokala rekryteringsorganen i deras arbete, såsom genom att på förfrågningar lämna anvisning på goda rekryteringskällor m. m.

Det centrala organet borde, enligt de sakkunnigas mening, med hänsyn till att det även skulle erhålla vissa mera allmänna uppgifter angående manskapsrekryteringen lämpligen benämnas *Försvarsväsendets centrala anställningsbyrå*. Det borde bestå av fem ledamöter, nämligen en pensionerad officer av regementsofficers grad, ordförande, en aktiv officer av kompaniofficers grad med Stockholm som ordinarie tjänstgöringsort, en ämbets- eller tjänsteman tillhörande socialstyrelsen, en representant för företagarverksamheten, helst tillhörande någon industriell sammanslutning eller dylikt, samt en representant för underbefälet. Av ledamöterna skulle allenast ordföranden hava mera stadigvarande tjänstgöring, under det att de övriga endast skulle fungera vid sammanträdena, vilka icke torde behöva hållas mer än högst 12 gånger om året. Vid byrån skulle vidare vara med ständig tjänstgöring anställda en sekreterare och en annan tjänsteman som expeditionsbiträde och redogörare, den sistnämnde förutvarande fast anställd med underofficers- (motsvarande) utbildning eller eventuellt pensionerad underofficer.

Med en dylik organisation beräknade de sakkunniga kostnaderna på följande sätt. Ordföranden, vilken förutsattes komma att ägna avsevärd tid åt utövande av ledande och underhandlande verksamhet jämväl utöver sammanträdena och som borde vara skyldig att hava bestämda mottagningstider vissa dagar i veckan, syntes med hänsyn därtill böra uppbära ett årligt arvode av 2,000 kronor. Ledamöterna borde erhålla 20 kronor för varje sammanträde, eller tillhopa högst 960 kronor om året. Då det vore av vikt att som sekreterare kunde förvärfvas en fullt kvalificerad kraft, syntes denne — i analogi med sekreterare i allmänhet — böra placeras i 24:e lönegraden av gällande löneplan för icke-ordinarie befattningshavare (S. F. S. 356/1925), vilket med tillämpning av föreskriften i 33 § i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) efter stockholmstariff innebure en begynnelselön av 7,212 kronor om året. Expeditionsbiträdet slutligen syntes, därest därtill utsåges en f. d. fast anställd, böra placeras i 8:e lönegraden av samma löneplan, vilket medförde en begynnelselön av 2,832 kronor om året. Komme en pensionerad underofficer att vara expeditionsbiträde, borde han erhålla ett arvode av 2,130 kronor om året. Sammanlagda kostnaden för löner och arvoden skulle sålunda uppgå till 13,004 (eventuellt 12,302) kronor om året. Härtill komme för de ständigt tjänstgörande provisoriskt dyrtidstillägg och dyrtidstillägg, som emellertid borde utgå av därför avsedda medel. På arvoden till ledamöterna borde dyrtidstillägg icke utgå. Till expenser, inklusive extra arbetskraft för skrivhjälp, om sådan skulle behövas, annonser, trycksaker, oundgängligen erforderliga resor m. m. syntes cirka 7,000 kronor vara tillräckligt, om man räknade med att lokal för byrån skulle kunna erhållas i försvarsdepartementets hus och tjänstebrevsrätt bereddes byrån. Sammanlagda kostnaden för byråns verksamhet skulle således kunna beräknas uppgå till omkring 20,000 kronor om året.

I fråga om anskaffande av de för den centrala anställningsbyrån sålunda erforderliga medlen ansåge de sakkunniga icke erforderligt att begära några anslagsmedel å riksstaten utöver vad i årets statsverksproposition äskats för budgetåret 1934/1935. De där upptagna anslagen till rekryteringskostnader syntes nämligen, därest vissa restriktioner infördes med avseende å utbetalande av värvararvoden, utan svårighet kunna lämna tillgång till anställningsbyråns finansiering. I sistberörda hänseende påpekade de sakkunniga, att under senare år avsevärda summor utbetalats i arvoden åt s. k. värvare av rekryter. Då värvararvode numera utginge med ett belopp av högst 30 kronor för varje genom värvares förmedling anställd, kunde med ledning av vissa tillgängliga uppgifter de nuvarande årliga kostnaderna för värvararvoden beräknas till cirka 20,000 kronor vid armén och cirka 10,800 kronor vid marinen. Vid flygvapnet vore dessa utgifter obetydliga. Av vissa tillgängliga yttranden från olika militära myndigheter syntes det de sakkunniga framgå, att värvararvoden i många fall utbetalades i onödan eller slentrianmässigt. Sålunda hade upplysts, att icke sällan en värvare arrangerades därigenom att en släkting eller god vän uppträdde som värvare för att få ut arvode. Värvararvode borde enligt de sakkunnigas mening icke utgå i andra fall än där ombudet verkligen utfört ett arbete och således gjort försvarsväsendet en tjänst. Att i vissa fall ombud behövdes för rekryteringen vore ovedersägligt, men dessa ombud borde då ha karaktären av Ortsombud, som för ändamålet av vederbörande chef förordnades. En dylik anordning vore den vid marinen huvudsakligen tillämplig. Dessa ombud borde givetvis ha betalt för sina tjänster, men med hänsyn till det ringa arbete, som under nuvarande förhållanden torde vara förenat med ombudsskapet, syntes arvodet kunna väsentligen nedsättas, exempelvis till högst 20 kronor för rekryt. De sakkunniga föresloge fördenskull, att till staterna för de respektive rekryteringsanslagen under budgetåret 1934/1935 fogades den bestämmelsen, att för rekryt, vars anställning förmedlats av person, som av vederbörande chef för viss ort förordnats som rekryteringsombud, finge utgå ersättning till ombudet med högst 20 kronor, dock att till sådant ombud ej finge förordnas befattningshavare i aktiv tjänst vid försvarsväsendet. Genom en dylik restriktion med avseende å värvningsarvodens utbetalande syntes en effektiv rekrytering icke kunna under nuvarande förhållanden i minsta mån äventyras, helst som den upplysningsverksamhet angående rekryteringsförhållandena, som skulle bedrivas av den centrala anställningsbyrån, borde taga sikte bland annat på att vänja de anställningssökande att vända sig direkt till truppförbanden. Däremot skulle en hel del uppenbara missbruk stävjas. Därest de sålunda föreslagna restriktionerna genomfördes, syntes det bliva möjligt att utan någon nämnvärd olägenhet disponera det för den centrala anställningsbyråns verksamhet erforderliga beloppet från de till de olika försvarsgrenarna anslagna rekryteringsmedlen. En lämplig fördelning syntes vara, att från lantförsvarets anslag för ändamålet disponerades 18,000 kronor, från sjöförsvarets anslag 1,500 kronor och från flygvapnets anslag 500 kronor eller sålunda tillhopa det erforderliga beloppet, 20,000 kronor.

I anslutning till förslaget att med medel från de olika försvarsgrenarnas rekryteringsanslag upprätta ett centralt civilanställningsorgan hava de sakkunniga jämväl framställt förslag därom, att de medel, som ställas till truppförbandens disposition från rekryteringsanslagen, skulle i den mån de icke åtginge för direkta rekryteringskostnader få tagas i anspråk för bekostande av åtgärder i civilanställningssyfte. Detta syntes de sakkunniga i själva verket principiellt synnerligen befogat. Det förelåge nämligen ett otvivelaktigt samband mellan rekryterings- och civilanställningsproblemen. Sålunda vore en ordnad civilanställningsverksamhet en förutsättning för att under tider med gynnsamma arbetsförhållanden erhålla en kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande rekrytering. Men vidare måste man fasthålla, att i goda tider, då rekryteringen medförde svårigheter, vore civilanställningsfrågan alltid mindre aktuell, under det att i lågkonjunkturtider, då tillgången på arbetskraft vore stor, förhållandet vore det motsatta. Därav följde, att under vissa tider avsevärda belopp behövde användas för rekryteringsens uppmuntande, medan under andra tider, såsom nu, dessa pengar bättre behövdes för civilanställningens underlättande. Det syntes därför riktigt och rimligt, att vad av truppförbandens rekryteringsmedel, som icke åtginge till verkliga rekryteringsutgifter, finge av truppförbanden användas till civilanställningsåtgärder.

I samband med införande i staten för lantförsvarets anslag till rekryteringskostnader av en bestämmelse av nyssnämnda innebörd syntes de sakkunniga — för undvikande av eljest nära liggande misstag — rubriken å titel II i anslaget för avskedspremier m. m. böra förändras från »Civilanställning» till ett uttryck, som mera täckte anslagspostens ändamål, vilka framginge av anm. 3 och 4 till den nu gällande staten. Lämpligen kunde rubriceringen vara följande: »Arvoden för viss tjänstgöring utöver anställningstiden».

Över de sakkunnigas förenämnda förslag hava *yttranden* infordrats från arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygstyrelsen och chefen för flygvapnet, cheferna för generalstaben och marinstaben, inspektörerna för infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen, chefen för fortifikationen, chefen för kustartilleriet samt socialstyrelsen.

Arméförvaltningen har förklarat sig kunna i stort sett tillstyrka vad de sakkunniga i den remitterade framställningen anfört och föreslagit. Vissa detaljanmärkningar hava dock av arméförvaltningen framförts. Sålunda har ämbetsverket ansett, att i och med inrättandet av det centrala civilanställningsorganet den för truppförbanden i Stockholm med omnejd gemensamma lokala civilanställningskommissionen skulle kunna upphöra och dess uppgifter övertagas av centralorganet. Beträffande fördelningen på de olika försvarsgrenarna av årskostnaderna för den centrala anställningsbyrån har arméförvaltningen, under åberopande av att det för lantförsvaret avsedda reservationsanslaget till rekryteringskostnader i hög grad begränsats med hänsyn till förefintliga men i framtiden icke påräkneliga reservationer å detsamma, förordat sådan jämkning i den av de sakkunniga föreslagna kostnadsfördelningen, att av lant-

försvarets medel disponerades i runt tal 15,200 kronor, av sjöförsvarets 4,300 kronor och av flygvapnets 500 kronor. Samtidigt har arméförvaltningen i avseende å den tekniska anordningen av arméns rekryteringsanslag föreslagit, att under detsamma skulle uppföras en ny titel III: »För uppehållande av verksamheten vid försvarsväsendets centrala anställningsbyrå» å 15,200 kronor. Benämningen å den nuvarande titel II under anslaget till avskedspremier ansåge arméförvaltningen böra i stället för vad av de sakkunniga föreslagits bestämmas till: »Kontant ersättning för viss tjänstgöring utöver anställningstiden».

Marinförvaltningen har likaledes förklarat sig i huvudsak icke hava något att erinra mot inrättandet av en central anställningskommission. Ämbetsverket framhölle emellertid, att det för marinens del vore obehövt, att det centrala organet finge några uppgifter med avseende å rekryteringen. Då centralorganets huvuduppgift under alla förhållanden borde vara åtgärder för civilianställning, syntes det föreslagna namnet ej heller lämpligt. Det föreslagna arvudet till ordföranden, 2,000 kronor, ansåge marinförvaltningen vara för lågt beräknat. I motsats till de sakkunniga ansåge nämligen marinförvaltningen, att ordföranden borde förutsättas ägna hela sin tid åt byråns verksamhet, varför han icke heller borde avlönas lägre än övriga pensionerade officerare eller med 3,180 kronor. I och för sig hade ämbetsverket icke något att erinra mot förslaget att kostnaderna för det centrala civilianställningsorganet utginge av rekryteringsanslaget. Ämbetsverket ansåge emellertid att den i samband därmed föreslagna nedsättningen av ersättningen till rekryteringsombuden kunde medföra risk för rekryterings försämrande, varför ämbetsverket icke kunde tillstyrka denna nedsättning. Rekryteringsombudens verksamhet borde icke heller bindas till viss ort.

Flygstyrelsen och *chefen för flygvapnet* hava anmält, att intet vore att erinra mot den av de sakkunniga gjorda framställningen.

Chefen för generalstaben har förklarat sig icke vilja motsätta sig en lösning av föreliggande frågor enligt utredningens och förslagets riktlinjer. Mot det föreslagna centralorganets lydnadsförhållande, uppgifter, benämning och sammansättning funnes i huvudsak intet att erinra. Likaså tillstyrktes införandet av Ortsombud och maximering av värvararvudet till 20 kronor. I fråga om fördelningen av kostnaderna för det centrala organet på de olika försvarsgrenarnas rekryteringsanslag syntes i de sakkunnigas förslag marinen hava gynnats över hövan i förhållande till övriga försvarsgrenar. Kostnaderna syntes i stället böra fixeras till för lantförsvaret 14,000 kronor, sjöförsvaret 5,500 kronor och flygvapnet 500 kronor. Mot förslaget att truppförbandens rekryteringskostnader, i den mån de icke åtginge för direkta rekryteringskostnader, skulle få tagas i anspråk för bekostande av åtgärder för civilianställning, funnes från generalstabschefens sida intet att erinra.

Chefen för marinstaben har i huvudsak anslutit sig till de sakkunnigas förslag, dock att de nu till rekryteringsombudens verksamhet utgående ersättningsbeloppen icke borde sänkas. Centralorganets benämning borde med hänsyn till att dess verksamhet huvudsakligen skulle ligga på civilianställningens område bliva »försvarsväsendets centrala civilianställningsbyrå».

Inspektören för infanteriet har funnit tillkomsten av en central kommission med i förslaget angivna uppgifter i och för sig innebära ett värdefullt tillskott till de krafter, som nu på olika håll och främst vid truppförbanden arbeta på anskaffandet av civilanställning åt f. d. stamanställda. I fråga om centralorganets finansiering syntes medlen för närvarande kunna tagas från rekryteringsanslaget genom nedskärande av värvararvodena. En sådan medelsöverföring måste emellertid under för rekryteringen svåra tider betecknas såsom olämplig, varför förutsattes, att densamma finge allenast tillfällig karaktär. — Arvodet till ordföranden ansågo infanteriinspektören böra höjas till 3,180 kronor, för att fullt kvalificerade reflektanter på befattningen skulle kunna erhållas.

Inspektören för kavalleriet har lämnat förslaget i dess helhet utan erinran.

Inspektören för artilleriet har anmält, att han icke hade något att erinra mot tillsättande försöksvis under budgetåret 1934/1935 av den föreslagna anställningsbyrån.

Chefen för fortifikationen har förklarat sig intet hava att erinra mot de sakkunnigas framställning.

Inspektören för trängen har anfört, att inrättandet av en central byrå för civilanställning icke torde komma att bereda något ökat antal platser för underbefälet. Man syntes kunna befara, att vidtagandet av åtgärder av nämnt slag kunde komma att ånyo förskjuta civilanställningsfrågans effektiva ordnande. Den nuvarande lokala, decentraliserade organisationen hade lyckats på ett förtjänstfullt sätt fylla sin svåra uppgift under nu rådande trängsel på arbetsmarknaden. Den upplysande och förmedlande verksamhet, som möjligen skulle kunna vara av betydelse för vissa truppförband, torde med fördel kunna bedrivas av personal, inordnad i de militära kommandoexpeditionerna. Skulle emellertid en central anställningsbyrå anses böra komma till stånd, borde byrån icke taga någon befattning med rekryteringen. Ej heller borde anslag för rekrytering och civilanställning sammanblandas.

Chefen för kustartilleriet har intet haft att erinra mot anordnande av en centralbyrå enligt i huvudsak de nu föreslagna grunderna. Till förebyggande av missförstånd rörande byråns uppgift syntes byrån böra benämnas »försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå». Det syntes också böra föreskrivas, att byråns militära ledamöter och tjänstemän borde utses med hänsyn till önskemålet att olika vapenslag därstädes bleve representerade. — Den föreslagna nedsättningen av ersättningen till rekryteringsombuden från 30 till 20 kronor syntes väl stark och kunde skada rekryteringen i kvalitativt hänseende. Eventuellt kunde en differentiering mellan olika truppförband vidtagas. För kustartilleriets del vore det önskvärt, att ersättningen fortfarande bestämdes till hittillsvarande belopp.

Socialstyrelsen har förklarat sig icke vilja motsätta sig, att såsom ett försök det föreslagna centrala organet inrättades. Beträffande anställningsbyråns sammansättning kunde ifrågasättas, om ej suppleanter för ledamöterna lämpligen borde utses.

De sakkunnigas förslag om anordnande av ett för hela försvarsväsendet *Departements-*
chefen. gemensamt centralt organ för handhavande av civilianställningsfrågor synes mig väl motiverat. Den korrespondens mellan försvarsväsendets myndigheter, å ena, samt civila institutioner, kommunala korporationer m. fl., å andra sidan, vilken torde vara en nödvändig förutsättning för åstadkommande av ett effektivt resultat å förevarande område, lär näppeligen kunna ernås på annan väg än genom ett centralt organ med särskilda uppgifter i sådant syfte. De i ärendet hörda myndigheterna hava ock så gott som enhälligt anslutit sig till förslaget. Även jag finner mig böra ansluta mig till de sakkunnigas förslag om anordnande av ett centralt civilianställningsorgan. Med hänsyn till den rådande situationen på arbetsmarknaden synes den föreslagna organisationen böra träda i funktion redan från och med nästkommande budgetårs ingång.

Vad beträffar det ifrågasatta centralorganets arbetsuppgifter, lära dessa böra bli huvudsakligen de, som av de sakkunniga föreslagits. Jag förutsätter sålunda, att organet i viss mån kommer att få syssla även med en del mera allmänna rekryteringsfrågor, låt vara att civilianställningsfrågorna naturligen komma att utgöra den huvudsakliga arbetsuppgiften. Fastställandet i detalj av arbetsuppgifter m. m. torde böra ankomma på Kungl. Maj:t. Då det synes önskvärt, att det nya organet erhåller en benämning, som angiver dess huvudändamål, torde benämningen »Försvarsväsendets centrala civilianställningsbyrå» vara att föredraga framför den av de sakkunniga föreslagna.

Vidkommande arméförvaltningens förslag, att på den nya centrala byrån skulle överflyttas den lokala civilianställningskommissionens i Stockholm arbetsuppgifter, lär det, så länge kostnaderna för kommissionens verksamhet bestridas på sätt som nu sker, få ankomma på Kungl. Maj:t att därom fatta beslut. Enligt min mening bör, åtminstone till en början, någon sammanslagning av de båda institutionerna icke ske. Sedan någon tids erfarenhet vunnits rörande den nya byråns verksamhet, bör måhända frågan om en sammanslagning närmare prövas. Om någon nämnvärd besparing skulle därigenom uppkomma, torde dock vara tveklaktigt.

Emot den föreslagna sammansättningen av personalen å byrån hava några invändningar icke framförts. Jag anser mig också kunna biträda förslaget därutinnan, därvid jag dock förutsätter, att det skall ligga i Kungl. Maj:ts skön att vidtaga de smärre ändringar i personalsammansättningen, som må kunna av omständigheterna betingas.

Kostnaderna för byråns verksamhet lära i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas beräkningar kunna bestämmas till högst 20,000 kronor om året, detta även om det skulle visa sig nödvändigt att, såsom ett par av de hörda myndigheterna anført, höja ordförandens arvode något utöver vad av de sakkunniga föreslagits. Nämnda kostnader torde, på sätt de sakkunniga förutsatt, kunna, utan ökning av anslagsbehovet, täckas genom anlitage av medel, anvisade å de särskilda försvarsgrenarnas rekryteringsanslag. Detta förutsätter emellertid, såsom framgår av utredningen, att vissa restriktioner vidtagas med avseende å utbetalande av s. k. värvararvoden, bl. a.

deras maximering till 20 kronor för rekryt. Trots vissa uttalade betänkligheter från ett par av de hörda myndigheterna, synes mig någon större risk icke vara förbunden med en dylik åtgärd. Jag har således för avsikt att, därest den centrala civilanställningsbyrån kommer till stånd, hemställa om införande av bestämmelser om restriktioner av nämnt slag under de stater, som må komma att fastställas för de olika rekryteringsanslagen för nästkommande budgetår. Under dessa stater böra också å särskilda titlar uppföras de belopp, som avses för byråns verksamhet. I samband därmed synes rubriken å den nuvarande titel II under lantförsvarets anslag till avskedspremier m. m. på sätt arméförvaltningen föreslagit böra ändras till »Kontant ersättning för viss tjänstgöring utöver tjänstgöringstiden».

Enligt de sakkunnigas förslag skola kostnaderna för anställningsbyråns verksamhet gäldas med 18,000 kronor av lantförsvarets, 1,500 kronor av sjöförsvarets och 500 kronor av flygvapnets anslag. Arméförvaltningen och chefen för generalstaben hava, som förut nämnts, ansett denna fördelning av kostnaderna alltför betungande för lantförsvarets anslag och i stället föreslagit, arméförvaltningen respektive 15,200, 4,300 och 500 kronor samt chefen för generalstaben respektive 14,000, 5,500 och 500 kronor. Att de sakkunniga beräknat sjöförsvarets andel i förhållande till det för lantförsvarets vidkommande föreslagna beloppet relativt lågt torde hava sin grund däri, att marinens rekrytering redan nu är i huvudsak ordnad på det sätt som av de sakkunniga föreslagits eller med anlitande av särskilt antagna ortsombud. Emellertid synes, även med tillbörlig hänsyn härtill, den föreslagna sänkningen av rekryteringsarvodena böra medföra, att sjöförsvarets andel i kostnaderna för byråns verksamhet till förmån för lantförsvarets anslag något höjes. Jag vill i detta hänseende föreslå 3,500 kronor. Fördelningen på de olika rekryteringsanslagen skulle alltså bliva för lantförsvaret 16,000 kronor, för sjöförsvaret 3,500 kronor och för flygvapnet 500 kronor.

Mot det av de sakkunniga framställda förslaget, att de i vederbörliga stater till truppförbandens (motsvarande förbands) förfogande ställda rekryteringsmedel skulle, i den mån de icke åtginge för direkta rekryteringskostnader, få tagas i anspråk för bekostande av åtgärder för civilanställning, har från de hörda myndigheternas sida knappast någon erinran gjorts. Även jag finner mig böra tillstyrka de sakkunnigas förslag i denna del.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som i det föregående angivits, under nästkommande budgetår anordna en för hela försvarsväsendet gemensam central civilanställningsbyrå

dels ock medgiva, att vad av de särskilda truppförbanden (kårerna) enligt stat tilldelade rekryteringsmedlen icke åtgår till utgifter för rekryteringsverksamheten må vid vederbörande truppförband (kår) användas till vidtagande av åtgärder till underlättande av avgående manskaps civilanställning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hans Edsberg.

STOCKHOLM 1934. K. L. BECKMANS BOKTR.